

Ett ord för dagen

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Ett ord för dagen.

(Särtryck ur *Södermanlands Nyheter*.)

Äro orden frihandlare och protektionister fortfarande riktiga benämningar å våra riksdagspartier?

Före år 1888 funnos visserligen frihandlare och protektionister inom riksdagen, men de voro icke då söndrade i särskilda partier, emedan riksdagens medlemmar då ansågo sig hafva viktigare uppgifter att fylla än att ensamt idisla tullfrågan. Dåvarande frihandlarna måste hufvudsakligast sökas i första kammaren, inom hvilken de bildade majoritet, och dessa tålde i allmänhet inga andra tullar än s. k. finanstullar, som gäfvos statskassan inkomster. Protektionisterna däremot följde den princip, att det inhemska arbetet bäst understöddes i sin kamp med utländsk konkurrens genom ett måttligt och klokt afpassadt tullskydd för det färdiga fabrikkatet, under det att tillgången till råvaran, arbetsmaskinerna och födoämnen så mycket som möjligt underlättades och därför voro tullfria.

Vid 1882 års riksdag, då fråga blef om franska traktatens förnyelse, kommo dessa båda partier att mäta sina krafter, i det att protektionisterna ansågo det mindre välbetänkt att afsluta en traktat med ett land, hvilket Tyskland långt förut vid fredsslutet tvingat att utan ersättning bevilja sig alla de förmåner, som det genom traktater komme att gifva andra makter, hvadan all reciprocitet, beträffande de fördelar det ena landet skulle lämna det andra, i denna traktat helt och hållet saknades. Frihandlarna sågo däremot i samma traktat ett förträffligt band på tulltaxan, så att allt rop om ökad tullskydd för de svenska näringarne skulle vara omöjliggjordt för en längre tid, och drefvo sin vilja igenom jämväl i andra kammaren, hufvudsakligast därför, att denna på uppmaning af Carl Ivarsson ansåg sig böra visa konsiderationer för norrmännens sjöfartsintressen. Tiden närmast före år 1888 föregick inom riksdagen en märklig förändring i det att första kammarens frihandlare blefvo ultraprotektionister och fordrade höga tullar för jordbrukets alster samt till och med betecknade dem såsom ofosterländska, hvilka icke ville ingå på deras nya teorier.

Att vår senats framstående personligheter, hvilkas kunskaper och mångåriga erfarenhet voro höjda öfver allt tvifvel, och hvilka förut endast medlidsamt höjt på axlarna för hvarje projekt i den riktningen, nu med ens skulle kommit till

insikt därom, att svenska jordbruket kunde hafva verkligt gagn af tullskydd är föga sannolikt, helst Danmarks jordbrukare, hvilka måste tillmätas större insikt i detta hänseende och hvilka för sin hveteproduktion mera kunnat påkalla ett sådant skydd, dock samtidigt betäckade sig för denna förmån.

Motivet för denna moderna, här i hast påkomna protektionism måste således sökas annorstädes och är äfven lätt funnet.

De som i början af sjuttioalet något följde med utrikesafdelningen i våra tidningar minnas väl, att furst Bismarck ännu flere år efter fransk-tyska kriget var frihandlare, tills med de ökade penningbehofven, för att hålla Tysklands stridskrafter i jämnhöjd med Frankrikes, han fann ett ypperligt tillfälle att öka statsinkomsterna genom att tillmötesgå de tyska godsägarnes begäran om tullskydd och därefter blef protektionist. Inom svenska riksdagen sågo samtidigt herrar senatorer med allt mer växande missmod det gamla landtmannapartiets inflytande i såväl andra kammaren som jämväl i regeringen, och för att splittra andra kammarmajoritetens enighet infördes från Tyskland de moderna tullidéerna, och lyckades de beklagligtvis med densamma allt för väl att vinna den önskede splittringen. — Följderna af att första kammaren sedan dess varit den förhärskande inom riksdagen hafva icke heller uteblifvit, i det att de grundläggande arbeten för vår samfundsordnings utveckling i frisinnaad riktning och i enlighet med tidsandans fordringar och för hvilka det gamla landtmannapartiet var banbrytare, sedermera helt och hållet afstannat, och stillastående, om icke tillbakagång, betecknar den väg, där man skulle gått framåt, under det att samtidigt de ökade tullmillionerna lättsinnigt bortslösats, likasom man här ville efterhärma en Ludvig XIV:s och Colberts regemente i Frankrike, utan att akta på de lärdomar till varsamhet detta lands olyckliga tillstånd vid samme Ludvigs död erbjuder. Motivet för våra själfgjorda protektionisters sträfvan har således ingalunda varit att skydda det svenska jordbruket och den svenska industrien, utan har tvärt om själfva striden här varit målet, emedan den utgör medlet att söndra och herska, hvadan

oafsedt alla motsidans eftergifter denna strid kommer att fortfara med ständigt ökade fordringar och med samma hänsynslöshet som hittills ända till dess att svenska folket får ögonen öppna för den verkliga innebörden af detta slags skydd, som hrr protektionister så rikligen utlofva.

De förkättrade frihandlarna åter inse mer än väl att det högsta de kunde vinna vore ett verkligt status quo i nuvarande tullförhållanden, men icke ett protektionistiskt status quo, som består i lifsmedelstullarnas fördubbling för hvarje riksdagsperiod. Behovvet af statsinkomster har man uppbringat till en sådan höjd, att de tullar, som från början hetat vara afsedda för att skydda det inhemska arbetet, nu blifvit nödvändiga finanstullar som icke kunna undvaras, hvadan till och med den ifrigaste tullvän icke behöfver hysa några farhågor för att dessa tullar skola nedsättas.

Frihandlare äro således de, som vilja hafva slut på tullstriden för de många humanitära frågor, som under årtionden förgäfvos väntat på sin lösning, som vilja en förnuftig hushållning med statens medel och en i möjligaste måtto rättvis fördelning af skattbördorna mellan landets särskilda samhällsklasser.

Protektionisternas mål är att bringa allt under ett fåmannavälde och till sina yttersta konsekvenser således detsamma som socialisternas, hvadan dessa båda partier med rätta blifvit betecknade såsom tvillingssyskon, enär protektionisterna möjligtvis omedvetet äro för närvarande de andras bästa bundsförvandter; men när dessa båda ytterlighetspartier här likasom redan delvis skett i Tyskland lyckats kväfva all verklig frihet, skola de en gång komma att mäta sina krafter inbördes, och då kommer antagligen att utkämpas en olyckligare strid än den som nu föres vid valurnorna och inom riksdagshusets murar och hvars utgång svårigen af någon kan förutsägas.

Må därför hvarje valman betänka att han icke erhållit politisk rösträtt för att utöfva den efter sitt personliga godtycke, utan att samma rätt jämväl innebär ett moraliskt ansvar och att efterkommandes väl eller ve är beroende af huru den närvarande generationen utöfvar sina medborgerliga rättigheter och fullgör sina medborgerliga skyldigheter.

W.

